

Dr. Kadir Doğruer ile Karikatür Üzerine Söyleşi

Umut B. Turan

Özel bir hastanede anestezi ve yoğun bakım departmanı sorumlu hekim olarak çalışan Dr. Kadir Doğruer, karikatürcülüğü ile hekimliği tamamen ayrı tutuyor. Uzun yıllar bu nedenle hekimlik ile ilgili karikatürler çizmeyen Doğruer, geçtiğimiz aylarda "yoğun bakım"ı konu edinen "Geç" adlı albümüyle ilk kez hekimlikle bağlantılı karikatürler çizdi. Semih Balcıoğlu'nun "karikatürü bu kadar seven bir karikatürcü görmedim" diye ifade ettiği Dr. Kadir Doğruer ile karikatür sanatı üzerine bir söyleşi gerçekleştirdik...

Karikatür ile ilgilenmeye ne zaman başladınız?

Ortaokul yıllarımda başladım. Çarşaf dergisinin çıkmasıyla karikatüre olan ilgim arttı.

Çarşaf karikatür okulu ile birlikte karikatürü öğrenmeye başladım. İlk karikatürüm de, 1977 yılında Çarşaf Dergisi'nde yayınlandı.

Sanatçı hekimlerimizin birçoğu, mizahta çok fazla yer veriyorlar. Bunun bir nedeni var mı size göre? Örneğin; yaptıkları işin stresinden uzaklaşabilmek gibi ya da bir başka neden?

Ben karikatür ile hekimliğimi ayrı tutuyorum, çünkü ben hekim olmadan önce karikatürcüydüm. O nedenle karikatür ile hekimliğim arasında bir ilişki kurmuyorum. Eğer karikatürist isem karikatürcülüğün gereklerini hissettiğim içindir. Hekim olmam ise eğitimim gereği. Hekim olduktan sonra karikatür çizmemin nedeni, karikatüre daha önce başlamam ve çok seviyor olmam. Yoksa hekimlikten bir kaçış değil benim için karikatür. Kendimi rahatlatma

Kadir Doğruer Kimdir?

1962 Samsun doğumludur. İlk, orta ve lise öğrenimini İstanbul'da tamamladı. İÜ Tıp Fakültesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon Anabilim dalında uzmanlık öğrenimini tamamladı. Halen özel bir hastanede yoğun bakım direktörü olarak çalışmaktadır.

İlk karikatürü, 1977 yılında Çarşaf mizah dergisinde yayınlandı. Sonrasında karikatürleri Çarşaf, Çivi, Gırgır, Karikatür ve Diyojen gibi mizah dergileri ile Hürriyet ve Tercüman gibi gazetelerde yayınlandı. Halen, aylık bir dergi olan Karikatürcüler Derneği Ankara Bürosu yayını olan "Karikatür" adlı dergide karikatürleri yayınlanmaktadır.

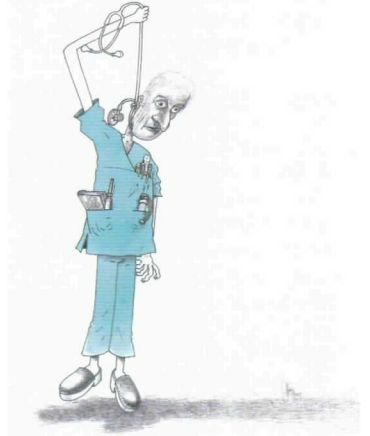
Birçok ulusal ve uluslararası yarışmalara katılan Kadir Doğruer'in bu yarışmalarda kazandığı 22 ödülü bulunmakta. Sanatçı şimdiye kadar 5 tane sergi açmıştır.

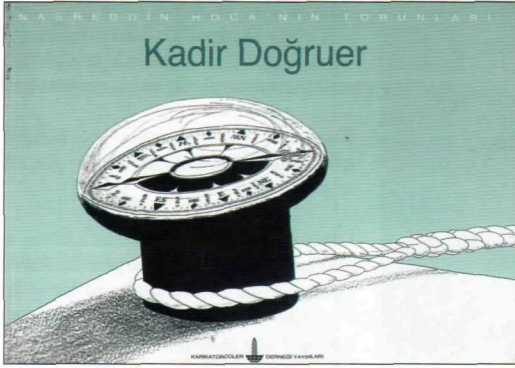
Evlü ve bir kız çocuğu babasıdır.

aracı da değil karikatür, hatta çoğu zaman hekimliğin ötesinde de bana stres kaynağı olan bir şey. Çünkü özellikle titizlendiğim, önem verdiğim, sevdiğim bir şey karikatür.

Karikatürlerinizde deniz ve hekimliğinizden yansımalar var. Neden özellikle deniz ve hekimlik?

Gördüğünüz kitaplar nedeniyle böyle bir yargıya vardığınızı düşünüyorum. Karikatürün konularında bir sınırlama olmadığını düşünüyorum. Karikatür her şeyi konu edebilir. Buna inandığım için de ben karikatürlerimde her şeyi konu etmeye çalışıyorum. Fakat disipline önem verdiğim için hazırladığım kitapları hep bir konu çerçevesinde planladım. Bir derleme değil bu albümler, o nedenle karikatür albümlerimin bir konusu var. Karikatürlerimde ortak bir yön bulunmak istenirse eğer, genelde karamsar, irdeleyen, çelişkileri ortaya koyan, birtakım tersliklerin altını çizmeyi tercih eden ve plastik yönünü de esirgemeyen bir karikatür anlayışım vardır.

Karikatürün tek işlevinin güldürmek olduğunu düşünmüyorsunuz.

Ben güldürdüğüne inanmıyorum zaten. Ben karikatürün amaçladığı mizahı yaparken, güldürmekten çok biraz önce bahsettiğim terslikleri, yanlışlıkları, eksiklikleri irdelemeye çalışıyorum. Karikatür bir saldırı aracıdır, terslikleri ortaya koymak amacıyla ortaya çıkmış bir sanattır. Halkın sanatıdır, savaşların, çırpınmaların sanatıdır. O nedenle güldürmek zorunda değildir.

Büyük uğraşlar sonucu ortaya çıkan karikatürler okur tarafından çok kolay tüketiliyor. Belki de ürünleri en kolay tüketilen sanat karikatür sanatı. Bu konu hakkında neler düşünüyorsunuz?

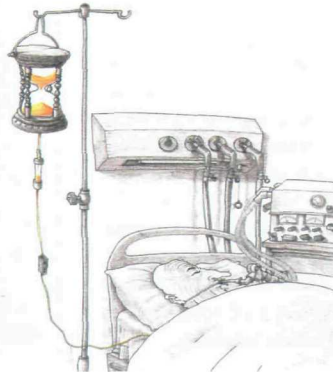
Karikatürün tüketildiği doğru. Süreli basın organlarında yer alması nedeniyle tüketilir bir üretim

haline geliyor. Ancak bençe karikatür bu değil, bençe karikatür geleceğe de kalabilen bir sanat. Onun da nedeni estetiği, plastik değerleri. Eğer karikatür bir amaca yönelik çizilirken, plastik değerlerini esirgemiyorsa geleceğe kalabilir. Güncelin ötesine geçebilen karikatür geleceğe kalacaktır. O nedenle ben bu söze pek katılmıyorum. Çünkü tüketilmeyecek şekilde karikatür

ürünleri de verilebilir. Nitekim, birçok karikatürçünün karikatürlerini hala izleyebiliyoruz, albümlerinden olsun, orijinallerinden olsun. Karikatür gerektiğinde duvarda da izlenebilecek bir plastik eserdir.

Plastik eserden kastınız nedir?

Heykel gibi, resim gibi ya da seramik gibi sanatsal bir alt yapıya sahip olan bir üründen bahsediyorum. Genelde, karikatür zaman içerisinde bu tür sanatçılar tarafından

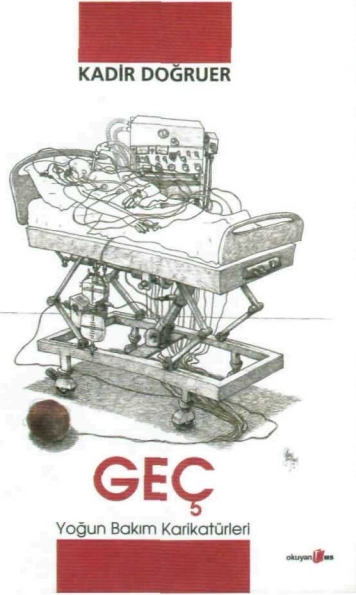

dışlanmış. Karikatür bir alt kültür ürünü gibi değerlendirilmiştir. O nedenle sizin de dediğiniz gibi tüketilen bir ürün olarak kabul edilmiştir.

Karikatür sanatının politik eleştiri ya da toplumsal muhalefette oldukça cesur olabildiğini görüyoruz. Bunun nedeni nedir? Acaba karikatüristlere daha toleranslı mı davranılıyor?

Bu konuda ben daha farklı düşünüyorum. Karikatür, dediğim gibi bir saldırının sanatı, çarpık şeyleri gösteren bir sanattır. Karikatür bu özellikleri nedeniyle bu seyrini izlemiştir. Geçmişte verilen karikatür ürünlerinin bu özellikleri daha çok taşıdığı inancındayım. Özellikle son dönemde ülkemizde politik karikatürde önemli bir yıpranma olduğu kanaatindeyim. 1950 kuşağının olağanüstü başarılarının günümüzde gösterilemediği inancındayım. O kuşak çizdiği karikatürlerle hükümetleri etkilerken, şu anki kuşağın bu tür bir etki gücü yoktur. Bunun nedeni, şu anki medyatik ortamdır. Şu anki medyatik ortam karikatüre, özellikle de siyasi karikatüre yer vermiyor. Saldırgan karikatür ne yazık ki çok sınırlandı artık.

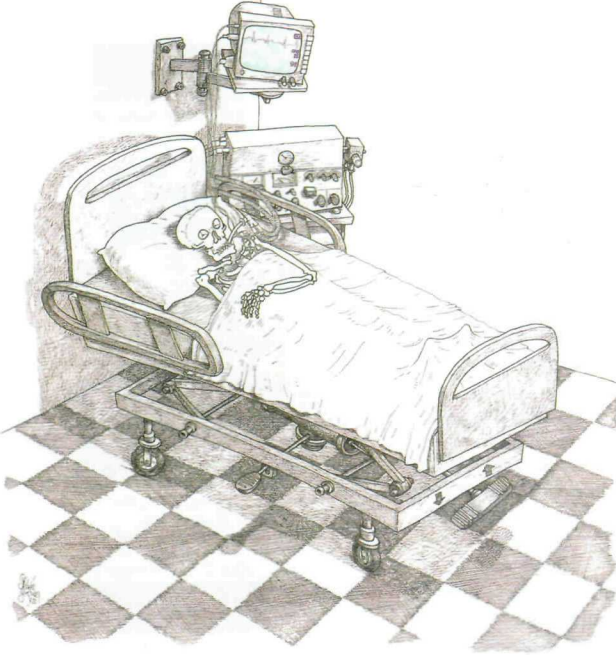
Benim bir okur olarak gözlemim ülkemizde karikatür sanatının belirli dönemlerde belirli dergilerin etrafında ekolleştiği. Eskiden Gırgır dergisi epey ağırlıklıydı, günümüzde ise kendini hissettiren Leman Dergisi. Leman dergisi kültürünü beğeniyor musunuz?

Leman, Gırgır dergisinin bir uzamıdır. Orada yetişmiş insanların ulaştığı bir nokta. Karikatür bence farklı bir şey. Bunlara belki gülmece denebilir. Gülmece için bir takım çizimler yapılıyor, ilüstrasyonlar yapılıyor. Karikatür çizgiyle derdini anlatır, lekesiyle, gölgesiyle derdini anlatır, lafla değil. Laf olursa, o edebiyata girer. Karikatür ilüstre edilmiş balonlar değildir. Derdini balonlara yazılan kelimelerle anlatmaz. Öyle olursa o karikatür tüketilir.

Size göre olması gerektiği gibi karikatürlere yer veren bir dergi var mı?

Özlediğim karikatür derdini karikatür diliyle anlatan karikatürdür. Türkiye'de böyle bir dergi yok. Dünyada bir iki tane var ama

tirajları düşük. İnsanlar artık yoruldukları ürünleri tüketmiyorlar, son derece hazır, onu hiç yormayacak, bir kahkaha atıp geçip gideceği ürünleri istiyorlar.

Kendinizi karamsar bir insan olarak görüyorsunuz, bunun nedeninin de yoğun bakımda yaşadıklarınızdan kaynaklandığını belirtiyorsunuz. Ben en son bir hastanenin acil servisine gittiğim zaman gördüklerimin etkisinden günlerce kurtulamamıştım ama hekimlerin bu gibi trajik görüntülere karşı bir savunma mekanizması geliştirmiş olduklarını, sıradan insanlar kadar kötü etkilenmeyeceklerini düşünmüştüm. Fakat sizin de olumsuz vakalardan çok etkilendiğini görüliyor.

Etkilenmemek mümkün değil. Yaşadıklarımın etkilenmiyorum diyorsa bir hekim, ben inanmıyorum. Yaşananlardan muhakkak etkileniliyor, başka yerlerde ortaya çıkıyor. O an belki dramatik ortamda hiçbir tepki vermiyorsunuz ama o tepkiyi başka bir şekilde, başka alanlarda yaşıyorsunuz. Ailenizle yaşıyorsunuz ya da arabanızı sürerken, severken sevilirken yaşıyorsunuz. Yani diğer duygularınıza yansıtıyorsunuz. O an da çok güçlünüz, hiçbir şey hissetmiyorsunuz, adam ölmüş kalmış, önemli değilmiş gibi görünüyor ama bir şekilde muhakkak onu bir başka yerde yansıtıyorsunuz. Ben karikatürlerime yansıtıyorum. O yüzden karikatürlerim karamsar.